SECVENȚE culturale

Publicație a editurii VIC | Anul 1, numărul 2, mai 2026 | ISSN: 3120-2535 ISSN-L: 3120-2535

# CÂNT PE VALEA SÂIULUI

• ceva mai mult decât un festival de folclor. •



La Saelele, în Teleorman, s-a desfășurat în 21-22 mai 2026 festivalul-concurs de interpretare „Cânt pe Valea Sâiului”. Cineva ar putea spune: *„Cum? Încă un festival?”*. Numai că acolo, la Saelele, ceea ce s-a întâmplat a fost mai mult decât un festival oarecare. A fost un act cultural autentic, de cea mai mare valoare. Valoare dată atât de calitățile vocale ale interpreților trecuți de preselecție cât și a juriului care a făcut (cu greu!) departajarea pentru atribuirea premiilor.

Nu voi încerca să descriu aici emoțiile concurenților, nici desfășurarea perfectă, nici participarea comunității care a găzduit pe toți concurenții și invitații acestui festival, nici satisfacția dorinței împlinite a primarului Gabriel Cârjan și a lui Cristian Roșu, directorul artistic al festivalului și artizanul acestuia alături de primar, nici multele detalii care au făcut ca acest festival să pornească cu dreptul într-o lungă existență, după cum speră organizatorii și susținătorii acestuia.[1]

Festivalul-concurs de interpretare *„Cânt pe Valea Sâiului”* a fost realizat de Primăria comunei Saelele, prin dorința și implicarea deosebită a primarului Gabriel Cârjan, cu sprijinul Consiliului Județean Teleorman - președinte Adrian Gâdea, a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman - manager Ciprian Agapie, a Orchestrei Burnasul, condusă de maestrul Adrian Grigoraș și a lui Cristian Roșu care a semnat nu doar regia artistică a întregului festival ci și întreaga logistică, design și transmisiuni live, alături de Claudia Nica și de o întreagă echipă. Partenerul media oficial al evenimentului a fost Radio România Antena Satelor.

În deschiderea festivității de premiere, Miruna Ionescu, cântăreață și realizatoare de emisiuni de folclor, prezentatoarea festivalului-concurs de la Saelele a spus: *„Este o seară a marilor emoții, în care vom afla câștigătorii primei ediții a acestui festival, Cânt pe Valea Sâiului, care este cu adevărat o inițiativă valoroasă. Nu doar pentru că adună artiști și tineri interpreți pe această scenă, ci pentru că ne adună pe toți în jurul unei moșteniri comune a spiritualității noastre, în jurul cântului popular românesc, oferă bucurie, oferă emoție, oferă încântare.”*

Soliștii interpreți concurenți în acest eveniment folcloric de excepție au fost jurizați de personalități ale culturii tradiționale și folclorului național: Profesor dr. Amelia Etegan, șef secție Conservarea și Promo-

[1] Pe Youtube poate fi urmărit întregul festival accesând linkurile postate sub numele „Festivalul Național de Folclor Cânt pe Valea Sâiului”.











varea Culturii Tradiționale a Centrului Județean de Cultură și Artă Dolj - președintele jurului; Profesor universitar dr. habil. Eugen Stan - Universitatea din Craiova, Departamentul Arte și Media; Ciprian Agapie - managerul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman; Ileana Vieru - realizator de emisiuni Radio România Antena Satelor; Laura Constantinescu - realizator de emisiuni folclorice la Televiziunea Română, Studioul Teritorial TVR Craiova; Florin Oloceanu - interpret și formator de tinere talente, secretarul juriului; profesor coregraf Floriana Aurel. Misiunea juriului nu a fost deloc ușoară, vocile care au reprezentat aproape toate zonele etnofolclorice ale României fiind foarte bune, departajarea făcându-se la sutimi de punct.

Premiul special oferit de Universitatea din Craiova, (3:32) Facultatea de Litere, Departament Arte și Media (3:35) va fi acordat de profesor universitar, doctorabilitate, Eugen Petrescu.

Profesor universitar dr. habil. Eugen Stan de la Departamentul Arte și Media al Universității din Craiova: *„Este o ediție eveniment, o ediție extraordinar de frumoasă pentru faptul că, în pofida faptului că este prima ediție, este extrem de bine organizată astfel că acest festival care să desfășoară în comuna Saelele cred că s-a aliniat, fără doar și poate, marilor festivaluri din țară. Misiunea juriului a fost destul de grea, dacă nu chiar extrem de grea. La preselecție au fost peste patruzeci de interpreți din care au rămas nouăsprezece, iar dintre aceștia avem zece premii, ultimii doi clasați având aceeași medie s-a acordat acest premiu ex-aequo. Interpreții, extrem de talentați, foarte buni și excepțional de buni. Am fi vrut să-i premiem pe toți. Este o generație tânără, frumoasă, care se învârte în jurul vârstei de 16 ani, ceea ce este un lucru uimitor. Iar faptul că ei încep acum să performeze și că li se oferă cu generozitate astfel de prilejuri, nu face decât să ne încânte și să ne dea speranță că, de fapt, cultura românească - prin cântec - nu moare, și este bine că nu moare, rămâne prin cântecul tradițional. Noi spunem cântec popular, dar este cântec popular de tip tradițional. El iese din sfera, să zic, popularului de tip comercial cu care suntem, de fapt, cam inundați de toată mas-media. Ei sunt valorile care ar trebui să fie omniprezente pe toate canalele media.”*





Profesorul Eugen Stan a acordat un premiu special din partea Universității din Craiova, Facultatea de Litere, Departamentul de Arte și Media, specializarea Muzică, interpretei Hamurar Olena, de 18 ani, din Buceag, Basarabia de sud, născută în Ucraina, și căreia, după cum a spus profesorul Eugen Stan *„... acest cântec românesc pe care l-a moștenit, probabil, din familie, i-a rămas în suflet.”*

Premiul de debut a fost înmânat interpretului Ovidiu Prunoi, de 13 ani, de la Liceul de Arte din Marin Sorescu din Craiova de către maestrul Adrian Grigoraș, dirijorul Orchestrei Burnasul și dirijorul Orchestrei de Muzică Populară Radio.

Premiul de autenticitate a fost









acordat interpretei Tania Dascălu, în vârstă de de 17 ani, din județul Olt și a fost înmânat de Laura Constantinescu, realizator de emisiuni folclorice la Studioul Teritorial TVR Craiova care a spus: *„Este un festival organizat cu foarte multă emoție, cu mult suflet. Aici, la Saelele, ca dealtfel în tot Teleormanul, lumea prețuiește valorile tradiționale, iar dumneavoastră aveți o vatră folclorică extraordinară. Sunt tineri pe care i-am văzut evoluând pe această scenă - cel mai mic are 14 ani - care au cântat cu foarte mult suflet."*

Înainte de a înmâna Premiul Special a juriului interpretei Diana Tișe, de 18 ani, din Mureș, Ileana Vieru, realizator de emisiuni Radio România la Antena Satelor a ținut să menționeze: *„Este o primă ediție, excepțională, a acestui festival, de un nivel foarte înalt. Am avut șansa să călătoresc foarte mult prin țară, în calitate de realizator de emisiuni la Radio România Antena Satelor și ceea ce s-a întâmplat și se întâmplă în aceste două zile la Saelele este o mare sărbătoare. Toți cei implicați în organizarea acestui festival au reușit să facă un lucru extraordinar, pentru că noi toți cei care suntem pe scenă sau în afară scenei iubim foarte mult folclorul românesc iar cei mai buni tineri pe care îi avem la ora actuală au venit aici și s-au prezentat în fața publicului de aici. Rar se întâmplă ca într-un sat, într-o comună să existe o manifestare de un asemenea nivel."*

Ileana Vieru a înmânat Premiul de popularitate stabilit de către publicul prezent în sală a fost înmânat de către Florin Ologeanu, interpret și formator de tinere talente și a revenit lui Ștefan Ivana, din Teleorman.

A urmat premiul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, care a fost înmânat de către Ciprian Agapie, managerul instituției și i-a revenit lui Iulian Gabriel Liu, din județul Olt. *„Așa după cum au spus și ceilalți membri ai jurului, a fost un concurs foarte strâns, un concurs cu emoții, în care micile detalii au făcut marile diferențe. Iulian Gabriel Liu a creat un moment extraordinar atunci când ne-a povestit despre acest cojoc extraordinar (pieptar de Vădastra n.n.), cu atâta emoție și respect. Este unul dintre concurenții care au descris cel mai bine costumul popular. Un băiat extraordinar, plin de emoție, plin de entuziasm și cu o voce de înger."*

Premiul al III-lea a fost adjudecat de către Daria Cojocaru, de 16 ani, din Gorj, care a moștenit darul cântecului – după cum spune interpreta - de la bunica ei. Profesorul Eugen Stan cel care a înmânat premiul a ținut să adauge: *„Este foarte bine că vă păstrați în sfera cântecu-*




*lui tradiţional. Popular cântă toată lumea, tradiţional doar voi."*

Premiul al II-lea a ajuns în judeţul Mehedinţi, la Irina Lorenţa Papavă, de 17 ani, care cântă de la vârsta de 9 ani, după cum mărturisea. Înainte de a înmâna premiul, primarul comunei Saelele, Gabriel Gârjan, iniţiator şi principalul organizator a mulţumit tuturor celor care au sprijinit naşterea acestui festival important prin amploarea sa şi prin calitatea deosebită a concurenţilor, a juriului, a publicului şi, nu în ultimul rând a voluntarilor şi a salariaţilor din cadrul Primăriei Saelele: *„De ce acest festival naţional concurs „Cânt pe Valea Sâiului"? Pentru aceşti tineri concurenţi minunaţi, talentaţi, cu drag de cântecul popular. Noi, prin cântec putem să arătăm ce vrem să fim."*

Preşedintele juriului, profesor dr. Amelia Etegan, şeful secţiei Conservarea şi Promovarea Culturii din cadrul Centrului Judeţean de Cultură şi Arte Dolj a înmânat premiul I care a revenit concurentei Maria Şaptebani, din Mehedinţi. *„Am văzut aici, la Saelele, gospodării frumoase, oameni gospodari, oameni frumoşi, oameni care intră în vorbă cu tine de parcă te-ar cunoaşte de când lumea. Toţi cei de aici m-au surprins într-un mod plăcut. De la concurenţii de pe scenă la prezentatoarea Miruna Ionescu, la organizarea foarte bună care i se datorează lui Cristian Roşu, directorul artistic al acestui festival. Este un om pe care îl cunosc de o viaţă şi în care am foarte multă încredere. Toţi cei de aici sunteţi extraordinari! Maestrul Grigoraş şi Orchestra Burnasul merită toate aprecierile pentru că sunt parte din cheia succesului unui festival. Am bucuria de a înmâna Premiul I unei fete care îmi este foarte, foarte dragă, Maria Şaptebani. Este impecabilă, de la interpretare până la port, până la descrierea portului. Are o eleganţă pe care cu greu o regăseşti la tinerii din zilele noastre, o eleganţă parcă din vechime. Parcă este ruptă dintr-un tablou de epocă. Maria Şaptebani, care reprezintă Mehedinţiul, ne spunea că adevărata educaţie vine de la rădăcini. Da, adevărata educaţie vine de la rădăcini. Educaţia acestor copii pe care i-aţi ascultat şi văzut aici în concurs porneşte din familie. Sunt copii minunaţi iar asta înseamnă că există părinţi extraordinari care îşi cresc copiii în acest mod şi îi învaţă că civilizaţia şi cultura tradiţională, tot ceea ce este al nostru, autentic românesc, primează. Iar la dumneavoastră, aici, am văzut că sunt bine primite valorile."*

Momentul culminat al festivităţii de premiere l-a reprezentat înmânarea Trofeului festivalului „Cânt pe Valea Sâiului" concurentei Alexandra Bălăreanu, din Teleorman, de către preşedintele Consiliului Judeţean Teleorman, Adrian Gâdea: *„Este, cu adevărat, o seara de gală, cu multe emoţii. Sunt bucuros să fiu astăzi aici, la acest frumos eveniment care, cu siguranţă, va deveni tradiţie. Valea Sâiului este o zonă cu multe tradiţii, cu obiceiuri, cu port popular şi este extrem de important să avem grijă să conservăm şi să transmitem din generaţie în generaţie tot ceea ce are legătură cu tradiţiile, cu obiceiurile şi cu portul nostru popular."*

Cu certitudine, acest prim pas magnific al festivalului-concurs de interpretare *„Cânt pe Valea Sâiului"*, prin concurenţii aduşi în faţa unui juriu (prea)avizat dar şi a invitaţilor de excepţie, a pus bazele unui eveniment cultural care va sta în topul evenimentelor de acest gen din România pentru mult timp de acum înainte şi se va constitui nu doar într-o rampă de lansare pentru talentele reale ale folclorului românesc ci şi într-o importantă resursă pentru palmaresul premianţilor.

*Valeru Ciurea*



# MARȚEA NEGRILOR

În localitatea Izvoru din comuna Găneasa, „Paștile Balajinilor" se sărbătorește sub denumirea de „Marţea negrilor". Este o sărbătoare a morților, după cum spune preotul satului, Constantin Neacșa, este ziua în care se dă de pomană morților chiar pe mormintele acestora. Sătenii spun că la *„Paștile Blajinilor"* se pomenesc morții pe toată linia genealogică, pe când în *„Marţea negrilor"* pomenirea se face doar pentru mortul la mormântul căruia se face pomenirea.

„De ce *„Marţea negrilor"* și nu *„Paștile Blajinilor"*? De ce marți și nu luni, cum este tradiția? După spusele preotului, după primul război mondial, o femeie pe numele ei Rița, căreia i-ar fi murit soțul în război, ar fi venit în cimitir cu alte două femei, în această zi de marți din săptămâna morților, ar fi pus pe mormântul soțului său mort pomana și ar fi împărțit bucatele în amintirea mortului său. Se spune că de atunci s-ar fi păstrat acest obicei, femeile venind la morminte pentru a-i pomeni pe morții familiei lor, fie ei soți, părinți ori copii. Sătenii cred însă că obiceiul este cu mult mai vechi, bătrânii amintindu-și cum se jucau, copii fiind, printre morminte în această zi și cum toată suflarea satului era prezentă acolo, această zi fiind una cel puțin la fel de mare și importantă ca aceea a zilei de Paști. Practic, în această zi la Izvoru se încheie ciclul Păresimilor."[1]

Oamenii intră în vorbă ușor. Este o bucurie pentru ei să povestească despre morții lor, despre obicei, despre preotul care îi ajută să păstreze obiceiul. Un cuplu în vârstă de aproximativ cincizeci de ani îmi spune că ei au preluat sarcina de a veni în această zi la cimitir de la părinții lor, care nu mai pot face acest lucru din cauza vârstei înaintate: *„Dacă nici bunicii și nici părinții noștri nu mai pot să vină, venim noi. Morții nu știu că noi aici nu mai putem. Ei așteaptă pomana. Întâi trecem pe la fiecare mormânt, aprindem lumânare sau candelă, punem pachetul cu pomana. Să nu ducă lipsă, că ne ceartă. Ia uite, ăluia îi dete, mie nu... Dăm câte un pachet pentru fiecare mort: o sticluță cu vin, un ou roșu, o pâinică, un cârnăcior, o roșie, castravete, măr, o prăjiturică... Fiecare pune după posibilitate, dar oul roșu nu lipsește. Ne pregătim cu câteva zile înainte, să avem ouă proaspete, să le vopsim..."* Oameni vin mereu. Care cu coșuri, care cu plase pline cu pungile de dat de pomană. *„— Cristos a Înviat!" „— Adevărat a Înviat!"* se aude prin cimitir. Așa se salută oamenii de la Paști până la Înălțare.

La *Marţea negrilor* din 21 aprilie 2026 am întâlnit-o la cimitir pe Maria Ciocan, aprinzând lumânări lângă un mormânt. Are 72 de ani, este născută în Izvoru și spune că știe despre acest obicei de când era



[1] „Paștile Blajinilor sau Marțea negrilor?", de Valeru Ciurea, publicat pe platforma AMradiotv.ro.





copilă, că așa l-a moștenit.

— *Eram copii, da' părinții noștri ne sculau de noapte de Marțea negrilor, să mergem la cimitir, să împartă la morminte.*

— Cât de de noapte?

— *De pe la ora patru venea lumea în cimitir, la troiță prima dată. Părintele ținea slujba, dam pomelnicele cu pomenirile noastre, ale fiecărei familii, pentru morții lor. Acum începe mai târziu, pe la cinci, că nu mai vine lumea așa cu noaptea-n cap. Nici nu mai vin așa mulți cum veneau odată.*

— Care să fie motivul pentru care vin mai puțini ca altă dată?

— *Păi, lipsa banilor, bătrânețea… Ăi bătrâni fie s-au dus, fie nu mai pot. Mult tineret a plecat de acasă, mulți au serviciu. Da' mai vin, dau pomelnicele, împart la morminte și pleacă la serviciu, că la opt trebuie ei să fie la serviciu, copiii la școală.*

— Înainte, când era CAP-ul nu era tot așa, trebuia să fiți la muncă, pe câmp, de la ora 7,00?

— *Ba da, că la vremea asta se punea porumbul și câte și mai câte. Dar ne mai înțelegeau, că trebuia să ne facem pomenirile morților în ziua asta, și închideau ochii… Oricum, tot noi trebuia să săpăm porumbii sau ce mai era de făcut, nu venea nimeni să facă muncile în locul nostru.*

— Ați împărțit și la Paști?

— *Da, împărțim și la Paști, dar acasă. Împărțim la vecini.*

— Tot mâncare uscată, sau gătită?

— *Tot așa, ou, cozonac, brânză topită, o roșie cu salam, carne friptă… Sau luăm pulpe de alea și împărțim pulpe cu vin., da' nici vin nu prea mai e. Viile s-au tăiat, s-au scos, că nu mai produc. Nu mai are nici cine să le muncească. Altele s-au uscat. Am văzut vie uscată, cu trei struguri în ea. Eu am mai lăsat puțin pentru copii ăștia, nepoții, să mai mănânce și ei. Am pus o bolță și am d'ălea, țâța vacii. La câmp, majoritatea le-au scos. Eu am avut o vie frumoasă, făceam 70-80 de vedre de vin. Aveam toată vara… Pentru noi, pentru munci.*

— Se împărțea și țuică?

— *Da, da' nu prea s-a mai dat, că nu mai are lumea nici poame să facă țuică.*

— Am înțeles că țuica nu ar fi primită.

— *Așa se zice, cred că și de-aia nu a prea mai adus lumea.*

— În ziua de astăzi, de Marțea negrilor, ce se împarte?

— *Tot așa, ca la Paști.*

— În satele dimprejur se mai ține pe undeva obiceiul ăsta?

— *La Bistrița se mai ținea da' n-am auzit că s-ar mai ține. Ăia se duceau de la 10,00, și ei se duceau cu mâncare gătită, puneau pe morminte și mâncau. Se strângeau mai multe neamuri.*



Ceva mai încolo, lângă un mormânt, găsesc un bărbat cu un copil. Așteaptă ca preotul să termine slujba și să plece prin cimitir să stropească cu agheazmă și cu vin mormintele. „— Pe cine pomeniți astăzi? — *Pe taică-miu. Are opt ani de când e mort.* — Dumnezeu să-l

odihnească! Faceaţi şi înainte de moartea lui obiceiul ăsta? — *De când ne-am născut facem asta.* — Era lume mai multă înainte? — *Înainte, acum nu mai e. Şi la biserică ne întâlneam.* — De ce este lume mai puţină? — *Nu mai vine lumea… Nu mai au bani, nu mai au timp.*" „— Hristos a înviat! — *Adevărat a Înviat!* — De ce e lume mai puţină decât era până mai acum câţiva ani ca să nu mai zic de mai de demult? — *Au plecat la serviciu, au plecat din ţară, dar mai mult s-au mai boierit.*" „— Hristos a Înviat! — *Adevărat a Înviat!* — Ce faceţi dumneavoastră astăzi aici? — *Împărţim pomană morţilor noştri.* — De ce azi? — *Păi aşa e obiceiul aici.* — Dar nu se împarte şi la Paşti? — *Ba da, ba da.* — Dar unde este lumea aceea multă care umplea cimitirul în ziua de astăzi pentru obicei? — *Nu mai vor. Noi avem morţi de curând, avem şi morţi de demult. Şi venim. Ce, procopsâm pe cineva aici sau ne procopsăşte cineva? Ne facem obiceiul.* — De când ştiţi de obiceiul ăsta? — *Eu am 53 de ani de când am venit aici, în satul ăsta, că sunt de la Piatra Olt. Acolo, la Piatra, nu e. La Bistriţa era, dar nu mai e.* — Ştiu că aici se punea masa pe mormânt, se mânca aici. — *Da, dar acum nu mai e. Fuge lumea repede. Şi luni, după Paşti, era frumos altădată în curtea bisericii. Venea lumea cu pomeni. Acum nici nu mai ai cui împărţi.* — Am observat că vă împărţiţi unii altora. — *Unii altora, da. Şi la neamuri.* — Deci duminică sau luni după Paşti nu se face pomană la biserică? — *Nu, la biserică nu.* — Dar când se mai face? De Sfânta Mărie, sau de alte sărbători mari? — *Mai face părintele cu femeile care sunt. Avem un preot deosebit. Cred că are 60 de ani dar e bun ca pâinea caldă. Cuminte, nu te obligă să plăteşti… Dar trebuie să plăteşti pomelnicul.*"„— Hristos a Înviat! — *Adevărat a Înviat!* — Dumneavoastră de când faceţi obiceiul? — *Aşa am pomenit de la părinţii noştri, şi părinţii noştri de la părinţii lor. Dacă eu am 84 de ani, vă închipuiţi.* — Spuneţi-mi, vă rog, împărţeala aceasta se face cu un pachet pentru fiecare mort? — *Venim la mormânt şi împărţim pentru fiecare mort. Dacă sunt 10 morţi, 10 pachete. Noi avem doi copii aici, morţi.* — Dumnezeu să-i odihnească! Faceţi pomenirea asta şi la Paşti sau numai astăzi? — *Şi la Paşti, şi la toate sărbătorile.* — Numai cu mâncare uscată sau şi gătită? — *Şi gătită. De exemplu, la Paşti, facem şi împărţim sarmale, chiftele.* — Şi unde se face, în curtea bisericii sau acasă? — *Se făcea la biserică, luni după Paşti, dar s-a pierdut obiceiul. Acum, mai împart puţini de acasă. Datorită scumpirilor. Nu mai are lumea puterea de a cumpăra. Nu mai are bani. Mai e şi lipsa de interes, ce să zic. Mormintele trebuie îngrijite… Bătrânii se duc, ăştia mai tineri sunt plecaţi în străinătate…* — Oricum, văd că încă se păstrează, sunt încă oameni mulţi în cimitir. — *Da, mai ales aici, totul s-a păstrat.* — Am înţeles că se mai face la Bistriţa, dar mai puţin. — *Da, da.* — Mi-a zis cineva că se făcea cu mâncare gătită la Bistriţa, puneau masa pe moarminte. — *Bine, şi aici am găsit când puneau masa pe moarminte, când era părintele celălalt.*" „— De când ştii mata de obiceiul acesta, de când îl faci? — *Îl fac de mult. Eu sunt născută aici.* — Deci ştii dinainte, de la mama, de la bunica despre obiceiul acesta. — *Da.* — Îngheţaşi de frig! — *Nu îngheţai, dar am probleme cu spatele. Sunt terminată.* — A devenit costisitor să faci o pomană? — *Păi… Facem, ce să facem. Că pentru noi facem.*"





Preotul Constantin Neacşa îşi ţine slujba obişnuită pentru acest eveniment în troiţa care are o istorie







interesantă din perioada comunistă. În urmă cu ceva timp, preotul îmi povestise ce auzise și el de la săteni și anume că pe vremea începutului comunismului exista o cruce mare de lemn, o Troiță, cu o vechime de peste o sută de ani care se afla în cimitir și care, la un moment dat, urma să fie „transferată", undeva, la un muzeu. Se mai spune că auzind aceasta, sătenii au construit o Troiță din zid împrejurul crucii din lemn, lăsând foarte puțin spațiu pe lângă aceasta și construind o ușă de acces de mici dimensiuni, astfel încât crucea de lemn să nu poată fi scoasă de acolo, salvându-și în felul acesta Troița lor de suflet.

După ce a terminat slujba și pomenirea numelor înscrise pe pomelnice, odată cu răsăritul soarelui peste cimitirul de la Izvoru, preotul a plecat printre morminte cântând *„Hristos a Înviat din morți/ Cu moartea pre moarte călcând/ Și celor din morminte/Viață dăruindule."* Trece pe la fiecare mormânt, îl stropește cu agheasmă apoi cu vin din sticla pregătită special pentru acest moment de fiecare dintre cei care fac pomana.

Uneori se oprește să ciocnească un ou roșu cu câte un doritor. De altfel, aici era împământenit obiceiul ca la finalul incursiunii prin cimitir, pe la toate mormintele celor plecați la Domnul, să se facă un concurs de ciocnit ouă, aidoma celui pe care îl fac și în cea de-a doua zi de Paști în curtea bisericii.

*„— Se făcea concurs ca lumea aici. Acum parcă nu mai e timp. Pleacă la muncă, nu știu... Azi ar trebui să-și ia liber toată lumea. Că dacă ar fi sărbătoare legală, ar fi lumea acasă și ar fi tot satul aici. Oricum, a devenit și costisitor să faci o pomană de-asta... Comandă pachete. Și sunt grăbiți. Parcă sunt rachete, uite."* *„— Harababură! La anu' nici nu mai vin. Prea fuge lumea! Parcă sunt la concurs. Repede, pac, pac, pac! Înainte stăteau, mâncau aici. Acu', vin, fac schimb de pachete și pleacă. Nu mai îmi place!"* Era tristețea uneia dintre femeile care fac pomenirea la mormintele din partea de apus a cimitirului, pentru că preotul începe dinspre răsărit, iar când ajunge în partea de apus, cei de acolo nu prea mai au cui împărți, pentru că lumea pleacă pe fugă. Își iau pachetele primite – aș zice parcă la schimb – și pleacă în grabă. Un bărbat mai hâtru, strecurându-se printre morminte, grăbit să plece, dar cu coșul la fel de plin de pachete ca atunci când venise spune: *„Plin pe plin!"* Pleacă cu pachete, se întoarce cu pachete.

Cu toții recunosc însă că este bine că obiceiul se mai ține, că lumea încă vine la cimitir să își pomenească morții și să le dea pomană, dar și că preotul ține la acest obicei și face tot ce îi stă în putere pentru a-i convinge pe săteni să nu renunțe la obicei și să își onoreze morții. Oamenii își fac datoria – cum spun ei – față de cei morți, cu credința că acolo unde sunt se bucură și ei de această pomenire, de aducerea aminte și de bucatele împărțite pentru ei. *„Bogdaproste! Să fie primit!"* răsună ca un ecou prin cimitir mult după plecarea acasă a celor care au împărțit pomana. La fel cum rămâne în auz *„— Hristos a Înviat! — Adevărat a Înviat!"* rostite de cei care au venit pregătiți să țină concursul de ciocnit ouă așa cum se făcea până în urmă cu doar câțiva ani. Și o fac cu bucurie, cu plăcere și cu pasiune. Preotul este cel mai avantajat pentru că, dacă de obicei se concurează „pe luate", acesta preia de fiecare dată oul rămas nespart.

„Blajinii" sunt acum mulțumiți și vor rămâne așa până anul următor când își vor aștepta din nou pomana în „Marțea negrilor" la Izvoru.

*Valeru Ciurea*

